

Algemene Raad-vrijstelling van de verplichting bij een patroon kantoor te houden (art. 9b lid 3 Adw.) en goedkeuring van het patronaat (art. 4 lid 1 St.v.) onder voorwaarde (opstellen en goedkeuren stageplan)

Standpunt van de Raad van Toezicht

1. Bij zijn beslissing tot weigering van de vrijstelling (en de patronaatsgoedkeuring) heeft de Raad van Toezicht zich gebaseerd op het volgende:

- Over het aantrekken van mr. Z als stagiaire heeft geen vooroverleg plaatsgehad met de Raad van Toezicht, terwijl men had kunnen weten dat mr. X niet patronabel is. Het op die basis aannemen van mr. Z is een risico dat voor rekening van X advocaten komt
- De begeleiding door mr. V (kantoor Nieuwegein) is in strijd met art. 12 Advocatenwet.
- Mr. Z heeft niet voldaan aan de zoekplicht als bedoeld in art. 7 Stageverordening 1988. Deze zoekplicht bedraagt zes maanden; mr. Z heeft slechts éénmaal in februari 2000 en verder vanaf eind april tot begin juni 2000 gesolliciteerd. De krapte op de arbeidsmarkt en het feit dat X advocaten daardoor moeilijker een gevorderde stagiaire of medewerker kan vinden, kan geen afbreuk doen aan de zoekplicht.
- De grote behoefte op het kantoor X advocaten in Culemborg aan een extra advocaat en een daarmee samenhangende te snelle kantooruitbreiding, kunnen geen afbreuk doen aan de bepalingen (van Advocatenwet, Stageverordening en Stagereglement) betreffende een adequate begeleiding en opleiding en daarmee samenhangende behoorlijke praktijkvoering en zorgvuldige rechtshulpverlening.

Standpunt van appellanten

2. Appellanten brengen in hun als beroepschrift aangemerkte bezwaarschriften het volgende naar voren:

- De Raad van Toezicht heeft bij zijn besluit onvoldoende rekening gehouden met de belangen van de aankomend stagiaire Z en het kantoor X advocaten als geheel
- De Raad van Toezicht is volledig voorbijgegaan aan het argument dat van een buitenpatronaat in gebruikelijke zin geen sprake is in de voorgestelde situatie. Immers, mr. Z zal kantoor houden op een bestaand kantoor en zij zal niet zelf verantwoordelijk zijn voor de kantoororganisatie, de financiering van de praktijk en de dekking van het risico van de beroepsaansprakelijkheid. Aan de voorwaarden van art. 9b lid 3 van de Advocatenwet jo. art. 11.1 van het Stagereglement Arnhem wordt dan ook voldaan

- De opleiding en begeleiding van mr. Z zijn voldoende gewaarborgd. De begeleiding door mr. Y voldoet aan de vereisten van art. 8.2 van het Stagereglement Arnhem. De begeleiding door mrs. X jr. en V sr. is een aanvulling op de begeleiding door beoogd patroon mr. Y. Dit heeft de Raad van Toezicht miskend in zijn overweging betreffende art. 12 Advocatenwet en art. 4 Stageverordening
- Mr. Z heeft op een aantal weken na voldaan aan de zoekplicht van zes maanden als bedoeld in art. 7 Stageverordening. De zoekplicht mag niet dermate stringent worden gehanteerd dat slechts op basis van een enkele weken kortere zoekperiode, waarbij overigens aan alle vereisten is voldaan, geen vrijstelling wordt verleend. Bovendien zijn in casu voldoende zwaarwegende bijzondere omstandigheden aan te wijzen die afwijking van de zoekplicht rechtvaardigen. Deze bijzondere omstandigheden zijn: mr. Z heeft inmiddels anderhalf jaar ervaring als juridisch medewerker, de continuïteit van het kantoor maakt uitbreiding noodzakelijk, vergelijking met soortgelijke situaties met een beroep op het gelijkheidsbeginsel en het feit dat het buitenpatronaat over mr. Z niet een buitenpatronaat is in de strikte zin van het woord.

Beoordeling van het beroep

Ontvankelijkheid

3. Ingevolge art. 9b lid 5 Advocatenwet (weigering vrijstelling) en art. 18 lid 2 van de Stageverordening (weigering patronaatsgoedkeuring) staat tegen het besluit van de Raad van Toezicht voor belanghebbenden administratief beroep open op de Algemene Raad. Abusievelijk heeft de Raad van Toezicht onder zijn besluit van 23 november 2000 aangegeven dat daartegen bezwaar openstaat. De daarop door appellanten ingediende bezwaarschriften d.d. 3 januari 2001 zijn conform art. 6:15 lid 2 Awb in overleg met het Bureau van de Nederlandse Orde doorgezonden naar de Algemene Raad, die de bezwaarschriften op 13 februari 2001 tezamen met de op de zaak betrekking hebbende stukken heeft ontvangen.
4. De als beroepschriften aangemerkte bezwaarschriften d.d. 3 januari 2001 tegen het besluit van de Raad van Toezicht d.d. 23 november 2000, zijn door de Raad van Toezicht ontvangen (per gewone post) op 4 januari 2001. De beroepen zijn ontvankelijk nu deze conform art. 6:7, 6:8 lid 1, 3:41 en 6:9 jo. art. 6:15 lid 3 onder a. Awb, binnen zes weken na de verzending op 23 november 2000 van het bestreden besluit, zijn ingediend.

Ten gronde

5. Het uitgangspunt van de Advocatenwet, artikel 9b lid 1, is dat een beginnend advocaat de eerste drie jaar zijn praktijk uitoefent op het kantoor van zijn patroon. Het derde lid van artikel 9b vormt daarop de uitzondering en geeft de Raad van Toezicht de bevoegdheid om vrijstelling te verlenen van de verplichting van de stagiaire om bij een patroon kantoor te

houden, onder de voorwaarde dat een behoorlijke praktijkuitoefening, waaronder de financiering van de praktijk en de dekking van het risico van de beroepsaansprakelijkheid van de stagiaire, overeenkomstig de daaromtrent gestelde voorschriften bij of krachtens deze wet verzekerd is. In dit verband bepaalt artikel 7 van de Stageverordening 1988 dat de Raad van Toezicht mag verlangen dat de stagiaire zich voldoende inspant om een patroon te vinden bij wie hij kantoor kan houden - de zogenaamde zoekplicht - alvorens hem in aanmerking te laten komen voor een vrijstelling van de verplichting om bij de patroon kantoor te houden. Deze zoekplicht is ook neergelegd in artikel 12 van het Stagereglement in het arrondissement Arnhem.

6. In zijn aanbeveling van 20 januari 1997 heeft de Algemene Raad de voorwaarden beschreven waaraan het binnen- of buitenpatronaat van de stagiaire moet voldoen. In het schema dat onderdeel uitmaakt van deze aanbeveling is een onderscheid gemaakt tussen stagiaires met minder dan drie jaren en stagiaires met meer dan drie jaren relevante juridische voorervaring. De Raad van Toezicht heeft bedoeld schema aan zijn Stagereglement gehecht met de mededeling dat het schema onverbrekkelijk deel uitmaakt van het Stagereglement. In artikel 14.1 van het Stagereglement wordt verwezen naar het schema.

7. De Algemene Raad gaat uit van de volgende gegevens:

8. Het kantoor X Advocaten heeft twee vestigingen: een in Culemborg (Raad van Toezicht Arnhem) en een in Nieuwegein (Raad van Toezicht Utrecht).

Bij X Advocaten zijn de volgende advocaten in dienst:

§ Mr. V, beëdigd 24 oktober 1972 (vestiging Nieuwegein)

§ Mr. L, beëdigd februari 1999, certificaat beroepsopleiding ontvangen december 1999, patroon mr. V (vestiging Nieuwegein)

§ Mr. M., beëdigd oktober 1999, certificaat beroepsopleiding ontvangen december 2000, patroon mr. V (vestiging Nieuwegein)

§ Mr. X, beëdigd 31 januari 1997, stageverklaring ontvangen in 2000 (vestiging Culemborg).

9. Appellante Z heeft na haar afstuderen bijna een jaar werkervaring opgebouwd als juriste bij de FNV Ledenservice. In dat kader heeft zij advieswerk verricht op onder andere het gebied van het arbeidsrecht. Sinds 1 augustus 2000 is zij (naar aanleiding van een advertentie van 25 mei 2000) als juridisch medewerker in dienst bij de maatschap X advocaten werkzaam op de vestiging Culemborg.

10. Appellant X is op dit moment de enige advocaat op de vestiging in Culemborg. Hij voldoet niet aan het zeven-jaarsvereiste van artikel 4 lid 3 Stageverordening 1988 om als patroon over appellante Z te fungeren. Na 31 januari 2002 zou appellant X onder omstandigheden, zulks ter beoordeling van de Raad van Toezicht, in aanmerking kunnen komen voor het patronaat over appellante Z met toepassing van de termijnverkortung van artikel 4 lid 4 Stageverordening 1988. Die beoordeling is hier niet aan de orde.

11. Per 1 augustus 1999 heeft mr. Y, beëdigd in 1974, de maatschap X & Y advocaten verlaten en is die maatschap voortgezet onder de naam X advocaten. Mr. Y heeft zijn praktijk te Culemborg zelfstandig voortgezet op zijn woonadres, circa honderd meter van

het kantoor van X advocaten te Culemborg.

12. Uit de stukken maakt de Algemene Raad op dat mr. Y op twee dagen per week (in beginsel op dinsdag en vrijdag) met appellante Z de inkomende en uitgaande post en de nieuwe en lopende zaken zal bespreken. Op maandag en donderdag werkt appellante Z op de vestiging in Nieuwegein, waar zij wordt begeleid door mr. V sr. Laatstgenoemde is gemiddeld één dag per week (in beginsel op woensdag) aanwezig op de vestiging te Culemborg.

13. De Algemene Raad beoordeelt het voorliggende beroep als volgt:

14. De Raad van Toezicht heeft appellante Z de vrijstelling ex artikel 9b lid 3 Advocatenwet geweigerd omdat niet voldaan zou zijn aan de zoekplicht van artikel 7 Stageverordening 1988 en artikel 12 Stagereglement. Tijdens de hoorzitting heeft de Raad van Toezicht tevens verklaard dat “de hele setting te licht is bevonden om vrijstelling te verlenen”. De Raad van Toezicht heeft tijdens de hoorzitting echter naar voren gebracht dat hij, door de vrijstelling te weigeren op grond van het niet voldoen aan de zoekplicht, niet (of niet ten volle) is toegekomen aan een inhoudelijke beoordeling van de patronaatsgoedkeuring met mr. Y als patroon. Dit blijkt ook uit het bestreden besluit.

15. Appellante Z valt in de categorie B2 van het schema horende bij de aanbeveling van de Algemene Raad van 20 januari 1997 (hierboven onder 16.), te weten: een stagiaire met minder dan drie jaren juridische ervaring, die samenwerkt met een advocaat met meer dan drie, maar minder dan zeven jaren ervaring.

Voor de categorie B 2 gelden de volgende vereisten:

- a) samenwerking met een advocaat die meer dan drie jaar en minder dan zeven jaar ervaring heeft, het zogenoemde “warme nest” (mr. X jr.)
- b) een (buiten)patroon met minimaal zeven jaar ervaring (mr. Y) en met een corresponderende praktijk
- c) de zoekplicht van zes maanden
- d) een corresponderende praktijk met de “samenwerker”, mr. X jr.
- e) een buiten-stageplan tussen patroon en stagiaire
- f) een goede bereikbaarheid tussen stagiaire en patroon (naast de eis van art. 3 Stageverordening dat patroon en stagiaire kantoor dienen te houden in hetzelfde arrondissement).

16. De Algemene Raad is van oordeel dat voldaan is aan de voorwaarden a) en f): appellant X heeft inmiddels bijna vier jaren ervaring als advocaat, en het werkadres van mr. Y is op loopafstand (ca. 100 meter) gelegen van het kantooradres van appellante Z, terwijl het Stagereglement in dit verband voorschrijft dat de onderlinge afstand tussen de kantoren van buitenpatroon en stagiaire niet meer dan 15 kilometer mag bedragen (artikel 13.2). Ook is voldaan aan het vereiste onder b) dat de patroon – mr. Y – over minimaal zeven jaren ervaring beschikt: mr. Y heeft een ruime ervaring als advocaat sinds 1974. Tijdens de hoorzitting heeft de Raad van Toezicht verklaard over de kennis en ervaring van mr. Y geen twijfels te hebben. De Algemene Raad overweegt dat mr. Y zich ook daadwerkelijk als een toegewijd patroon van zijn taken dient te kwijten. Het feit dat mr. Y bij geen van de hoorzittingen die bij de Raad van Toezicht en Algemene Raad zijn gehouden, is verschenen,

beoordeelt de Algemene Raad in dat verband niet positief.

17. Over het vereiste dat de praktijken van stagiaire, patroon en “samenwerker” moeten corresponderen (vereisten b) en d) overweegt de Algemene Raad het volgende. Tijdens de hoorzitting hebben appellanten verklaard dat het kantoor van X advocaten een algemene praktijk voert. Volgens de verklaring houdt dit in dat appellant X zich bezighoudt met personen- en familierecht, faillissementsrecht (in ruime mate), strafrecht (in mindere mate) en arbeidsrecht. Mr. Y bouwt sinds 1 augustus 1999 zijn praktijk af. Ook hij heeft jarenlang een algemene praktijk gevoerd en zou op dit moment nog kinderstrafzaken, personen- en familierecht, faillissementen doen en zijn lopende handelszaken afwikkelen. Appellante Z houdt zich op dit moment veel bezig met personen- en familierecht en – mede door haar achtergrond bij de FNV – arbeidsrecht. Het is de bedoeling dat zij na haar beëdiging ook faillissementen zal doen zo heeft appellant X verklaard tijdens de hoorzitting. Mr. V sr. doet veel letselschadezaken en verkeersverzekeringzaken; hij is LSA-lid.

18. De Raad van Toezicht heeft tijdens de hoorzitting verklaard dat mr. Y zich nu zou beperken tot het strafrecht en personen- en familierecht en andere zaken zou doorsturen. Ook zou de Raad (van mr. Y en appellant X) tegenstrijdige informatie ontvangen over de praktijk(afbouw) van mr. Y. De Algemene Raad stelt vast dat er ook volgens de informatie van de Raad in ieder geval een raakvlak is in de praktijk – het personen- en familierecht – en dat voor het overige onvoldoende is gebleken dat er te weinig affiniteit zou zijn tussen de verschillende praktijken. Daarbij weegt de Algemene Raad tevens mee dat mr. Y tot een kleine twee jaren geleden jarenlang als advocaat aan het kantoor van X verbonden is geweest.

19. Ten aanzien van de zoekplicht als bedoeld in artikel 7 stageverordening 1988, artikel 12 Stagereglement en de aanbeveling van 20 januari 1997 overweegt de Algemene Raad dat het uitgangspunt is dat de stagiaire zes maanden lang serieus moet hebben getracht een binnenpatroon te vinden. De ratio van deze zoekplicht is dat het vanuit het belang van een goede opleiding en begeleiding essentieel is dat de stagiaire een binnenstageplaats heeft en dat een buitenstageplaats – die veel minder goede mogelijkheden en waarborgen biedt voor de opleiding tot advocaat - tot de echte uitzonderingen behoort. Van deze zoekplicht gedurende zes maanden wordt niet afgeweken, tenzij er sprake is van zeer bijzondere omstandigheden die afwijken rechtvaardigen.

20. Ten aanzien van de vraag of appellante Z voldaan heeft aan de op haar rustende zoekplicht, stelt de Algemene Raad het volgende vast. In het dossier van de Algemene Raad zijn veertien reacties op sollicitaties van appellante Z (inclusief die bij X advocaten) aanwezig. Appellante Z heeft gesolliciteerd naar stageplaatsen bij kantoren in Arnhem, Utrecht, Den Haag, Amsterdam, Veenendaal, Apeldoorn en Rotterdam in de periode 24 februari en 3 mei tot en met 10 juli. Het betreft hier steeds gerichte sollicitaties in verschillende arrondissementen. Tijdens de hoorzitting heeft appellante Z verklaard dat zij ook in februari 2001 nog – zonder succes - twee gerichte sollicitaties heeft gedaan bij advocatenkantoren vergelijkbaar met dat van X advocaten.

21. De Algemene Raad constateert dat de kwaliteit van deze sollicitaties voldoet aan de

eisen die de Algemene Raad daaraan stelt, te weten gerichte (dus niet uitsluitend open) sollicitaties in verschillende arrondissementen, maar dat de duur van de periode waarin appellante Z heeft gesolliciteerd minder is dan de voorgeschreven zes maanden.

22. In dit geval onderscheidt de Algemene Raad de volgende bijzondere omstandigheden:

Ø Anders dan bij het “klassieke” buitenpatronaat houdt appellante Z kantoor bij een bestaand advocatenkantoor met vier advocaten verspreid over twee vestigingen

Ø Vanuit dat advocatenkantoor is appellant mr. X dagelijks als advocaat-mentor aanwezig voor appellante Z

Ø Mr. V – die twee stagiaires onder zijn hoede heeft en sinds 1972 advocaat is - is daarnaast voor één dag in de week als begeleider beschikbaar op de vestiging in Culemborg

Ø Appellante Z werkt volgens de huidige afspraak twee dagen per week op de vestiging in Nieuwegein waar zij begeleid kan worden door mr. V

Ø Mr. Y was tot een kleine twee jaar geleden zeer langdurig aan de maatschap X & Y verbonden en heeft daarmee een bijzondere binding met het kantoor X

Ø De Algemene Raad houdt er rekening mee dat door de praktijkafbouw van mr. Y – die verder geen stagiaires onder zijn hoede heeft - juist meer ruimte ontstaat voor (een goede) opleiding en begeleiding van appellante Z

Ø De afstand tussen de kantoren van appellante Z en mr. Y is zeer gering, circa 100 meter. Afgezet tegen de in het Stagereglement, artikel 13.2 voorgeschreven bovengrens van 15 kilometer, is deze geringe (loop)afstand een gunstige factor die veelvuldig overleg vergemakkelijkt

Ø Appellante Z heeft (inmiddels) bijna twee jaren, voor haar werk(gebied) als stagiaire relevante voorervaring.

23. De Algemene Raad is van oordeel dat deze zeer bijzondere omstandigheden die in hun onderlinge samenhang op het punt van de opleiding en begeleiding behoorlijke structuren (kunnen) bieden en die maken dat van een “klassiek” buitenpatronaat geen sprake is, rechtvaardigen dat in dit geval minder stringente eisen worden gesteld aan de zoekplicht in die zin dat appellante Z niet gehouden kan worden aan de volle zes maanden zoekplicht te voldoen. De beslissing van de Raad van Toezicht is in zoverre juist dat daarin de zoekplicht voorop gesteld is en de vrijstelling geweigerd is nu (in de visie van de Raad) niet voldaan is aan de zoekplicht zoals voorgeschreven in genoemde regelgeving. De Algemene Raad is echter van oordeel dat de beslissing van de Raad in zoverre te eenzijdig is, dat deze (vrijwel) uitsluitend gebaseerd is op de zoekplicht zonder de overige bijzondere omstandigheden van dit geval (voldoende) mee te wegen.

24. Over de (additionele) begeleiding door mr. V sr. heeft de Raad van Toezicht overwogen in zijn bestreden besluit op pagina 3 dat “de begeleiding van mr. V sr. gedurende twee dagen per week overigens in strijd is met art. 12 Advocatenwet, zodat die oplossing geen soelaas biedt.”. Voor zover de Raad van Toezicht daarmee bedoelt te zeggen dat appellante Z in strijd met art. 12 lid 1 Advocatenwet zou handelen door twee dagen per week werkzaam te zijn in een ander arrondissement (Utrecht) dan waar zij is ingeschreven (Arnhem), is de Algemene Raad de mening toegedaan dat dit oordeel van de Raad niet juist is. Immers, de enkele omstandigheid dat een advocaat voor een deel van zijn werktijd

werkzaam is in een ander arrondissement houdt niet per se in dat hij of zij daarmee kantoor houdt in dat andere arrondissement. Vanuit het oogpunt van begeleiding van appellante Z zijn er wellicht juist voordelen verbonden aan de opzet waarin (de ervaren advocaat) mr. V sr. ook deel uitmaakt van het “warme nest”.

25. Zoals hierboven onder 26. e) aangegeven vereist (de goedkeuring van) het patronaat over appellante Z dat een buiten-stageplan wordt opgesteld door appellante Z en mr. Y waaruit blijkt hoe de begeleiding van appellante Z door mr. Y zal worden ingevuld en op welke wijze een goede opleiding en begeleiding van appellante Z overigens gewaarborgd wordt. Dit plan dient ter beoordeling en goedkeuring te worden voorgelegd aan de Raad van Toezicht. De Algemene Raad zal betrokkenen een termijn geven van zes weken na verzending van deze beslissing voor toezending van dit stageplan aan de Raad van Toezicht.

26. De Algemene Raad gaat er van uit dat een behoorlijke praktijkuitoefening waaronder de financiering van de praktijk en de dekking van het risico van de beroepsaansprakelijkheid van appellante Z is gewaarborgd en dat daarmee is voldaan aan het vereiste van artikel 9b lid 3 Advocatenwet. Ook de Raad van Toezicht gaat hier van uit.

27. De Algemene Raad merkt overigens op dat de arbeidsovereenkomst tussen X advocaten en appellante Z voldoet aan de vereisten van de Richtlijn arbeidsvoorwaarden stagiaires en de daarbij behorende model arbeidsovereenkomst.

28. Uit het bovenstaande volgt dat de beslissing van de Raad van Toezicht niet in stand kan blijven.

BESLISSING

29. De Algemene Raad:

- verklaart de beroepen van mr. Z en mr. X gegrond
- vernietigt de beslissing van de Raad van Toezicht Arnhem d.d. 23 november 2000
- verleent mr. Z vrijstelling van de verplichting om kantoor te houden bij een patroon als bedoeld in art. 9b lid 3 Advocatenwet
- verleent goedkeuring aan het patronaat van mr. Y over mr. Z als bedoeld in art. 4 lid 1 Stageverordening 1988 onder de voorwaarde dat mr. Y en mr. Z binnen een termijn van zes weken na verzending van deze beslissing een buiten-stageplan overleggen aan de Raad van Toezicht en dat de Raad van Toezicht dit stage-plan goedkeurt.